

**Ajuntament
de Barcelona**

Departament de Transversalitat de Gènere
Gerència de Recursos

**INFORME D'IMPACTE DE GÈNERE DE L'ORDENANÇA PER PRESTACIONS
PATRIMONIALS DE CARÀCTER PÚBLIC NO TRIBUTARI DELS SERVEIS DE
CEMENTIRIS**

AJUNTAMENT DE BARCELONA

Codi: 12IIG/2018

Contingut

0. Valoració de l'impacte de gènere de l'Ordenança per prestacions patrimonials de caràcter públic no tributari dels serveis de cementiris.....	2
A. Introducció als Informes d'Impacte de Gènere	3
B. Antecedents, identificació i descripció de l'Ordenança.....	3
C. Vinculació amb objectius programàtics i disposicions normatives en matèria d'igualtat de gènere.....	4
D. Anàlisi d'aspectes formals i metodològics	4
E. Anàlisi d'impacte de gènere.....	5
E.1. Diagnòstic sobre l'àmbit d'actuació de l'Ordenança	5
E.2. Anàlisi de la incorporació de la perspectiva de gènere en el projecte	7
E.3. Previsió de resultats.....	9
F. Valoració global de l'impacte de gènere.....	144
G. Recomanacions	144

0. VALORACIÓ DE L'IMPACTE DE GÈNERE DE L'ORDENANÇA PER PRESTACIONS PATRIMONIALS DE CARÀCTER PÚBLIC NO TRIBUTARI DELS SERVEIS DE CEMENTIRIS

En el cas de l'Ajuntament de Barcelona, l'elaboració d'un Informe d'Impacte de Gènere és preceptiu per a tots els projectes de normes municipals tal i com estableixen les *Directrius per a l'elaboració de normes municipals* de 2015. Aquesta obligatorietat inclou les ordenances, els reglaments i els decrets.

Atesa l'aplicació de la metodologia d'avaluació d'impacte de gènere i la correlació dels diferents efectes positius i negatius de la proposta d'Ordenança per prestacions patrimonials de caràcter públic no tributari dels serveis de cementiris, aquest informe conclou un **impacte POSITIU de la proposta d'Ordenança des de la perspectiva de gènere.**

A. INTRODUCCIÓ ALS INFORMES D'IMPACTE DE GÈNERE

Els Informes d'Impacte de Gènere analitzen les necessitats pràctiques d'ambdós sexes, les obligacions relacionades amb la vida quotidiana, les diferents situacions de partida i els potencials efectes diferencials que es poden derivar de l'aplicació de les propostes polítiques (Institut Català de les Dones, 2015).

Així, es tracta d'un tipus de document que acompanya els projectes normatius i de polítiques públiques, i en el qual es fa una avaluació *prospectiva* (és a dir, prèvia i estimada) del seu impacte en funció del gènere, amb l'objectiu d'identificar i prevenir el manteniment o increment de les desigualtats de gènere, tot realitzant propostes de modificació del projecte.

En el cas de l'Ajuntament de Barcelona, l'elaboració d'un Informe d'Impacte de Gènere és preceptiu per a tots els projectes de normes municipals tal i com estableixen les *Directrius per a l'elaboració de normes municipals* de 2015.

Directriu 140, sobre Memòria d'avaluació de l'impacte normatiu

El projecte normatiu també s'ha d'acompanyar amb una memòria d'avaluació de l'impacte normatiu, o d'antecedents per a poder-s'hi pronunciar, la qual integra, com a mínim, els apartats següents: (...)

d) Una anàlisi d'impacte de gènere, en què s'avaluen els resultats que es puguin derivar de l'aprovació del projecte des de la perspectiva de l'eliminació de desigualtats i de la seva contribució a la consecució dels objectius d'igualtat d'oportunitats i de tracte entre dones i homes.

Aquesta obligatorietat inclou les ordenances, els reglaments i els decrets, i en conseqüència la present Ordenança per prestacions patrimonials dels serveis de cementiris.

B. ANTECEDENTS, IDENTIFICACIÓ I DESCRIPCIÓ DE L'ORDENANÇA

Tal com s'exposa al preàmbul del text regulador de l'Ordenança, la contraprestació per la prestació dels serveis vinculats a la gestió dels cementiris municipals de Barcelona es troba regulada actualment mitjançant una Ordenança Fiscal.

No obstant, la regulació de la contraprestació per la prestació d'aquests serveis ha d'adaptar-se a les disposicions sobre la matèria dictades recentment, per les quals es transposen a l'ordenament jurídic espanyol Directives del Parlament Europeu que modifiquen la Llei de Contractes del Sector Públic. Així, **la present Ordenança té per objecte adaptar la regulació de la contraprestació per la prestació dels serveis vinculats a la gestió dels cementiris municipals a les disposicions sobre la matèria dictades recentment a través de la Llei 9/2017, de Contractes del Sector Públic.**

En concret, a partir de la Llei 9/2017, cal entendre que les contraprestacions econòmiques establertes coactivament que es percebin per la prestació dels serveis de "Cementiris locals, conducció de cadàvers i altres serveis fúnebres de caràcter local", realitzada de forma directa mitjançant personificació privada o mitjançant gestió indirecta, tindran la condició de prestacions patrimonials de caràcter públic no tributari.

Les prestacions de naturalesa tributària i les de naturalesa no tributària, es distingeixen fonamentalment en funció de l'entitat que ingressa la prestació coactiva. Si ho fa l'Administració per cobrir despeses

públiques, es tractarà d'una prestació tributària, una taxa. **Si, com és el cas que ens ocupa, ho fa una empresa privada que presta un servei públic, com a remuneració per l'activitat prestadora que dugui a terme, es tractarà d'una tarifa.**

Igualment, s'escau assenyalar que de conformitat amb el que preveu l'article 20.6 del TRLRHL, en la seva nova redacció donada per la disposició final dotzena de la Llei 9/2017, **les contraprestacions econòmiques a què es refereix el mateix apartat, s'han de regular mitjançant ordenança (no fiscal).**

C. VINCULACIÓ AMB OBJECTIUS PROGRAMÀTICS I DISPOSICIONS NORMATIVES EN MATÈRIA D'IGUALTAT DE GÈNERE

Una vegada realitzada la caracterització del projecte d'Ordenança objecte de l'anàlisi, en aquesta secció s'estableix la seva possible vinculació amb objectius programàtics i disposicions normatives en matèria d'igualtat de gènere. En particular, s'observa la relació amb els àmbits i objectius del Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020, i les implicacions derivades del context normatiu i programàtic vigent.

Ordenança	Eix i Àmbit del Pla per la Justícia de Gènere	Objectiu del Pla per la Justícia de Gènere	Altres instruments normatius i programàtics
Ordenança per prestacions patrimonials de caràcter públic no tributari dels serveis de cementiris	B. Economia per a la vida i organització del temps – B.3. Lluita contra la feminització de la pobresa i de la precarietat.	Reduir la feminització de la pobresa i la precarietat a mitjà i llarg termini.	-Estratègia contra la Feminització de la Pobresa i la Precarietat 2016-2024.

D. ANÀLISI D'ASPECTES FORMALS I METODOLÒGICS

La present secció es centra en l'anàlisi de: 1) el llenguatge usat en el text del projecte d'Ordenança, i 2) l'existència d'espais de participació ciutadana que incorporin la veu de les dones en el disseny del projecte.

Pel que fa a **l'ús no sexista del llenguatge**, a les *Directrius per a l'elaboració de normes municipals (2015)* s'indica que cal eliminar qualsevol discriminació per raó de sexe, i que és un principi d'actuació dels poders públics la implantació d'un llenguatge no sexista en l'àmbit administratiu i el seu foment en la totalitat de les relacions socials, culturals i artístiques. A més, indica criteris específics per a utilitzar un llenguatge no sexista, entre ells l'ús de denominacions dobles i de termes genèrics, evitant la inserció d'una disposició que expressi que l'ús del masculí és genèric i que inclou tant els homes com les dones, o bé que es fa per no allargar el text.

Per analitzar si a l'articulat de l'Ordenança dels serveis de cementiris es fa un adequat ús del llenguatge, la pregunta general orientadora és "Es fa un ús inclusiu i no sexista del llenguatge?". La valoració i la proposta de modificació són les següents:

	Es fa un ús inclusiu i no sexista del llenguatge?			
	Positiu	Negatiu	Neutre	Comentaris i propostes de modificació
Ordenança per prestacions patrimonials de caràcter públic no tributari dels serveis de cementiris	X			Es fa una valoració positiva pel que fa a l'ús inclusiu i no sexista del llenguatge. En comptes del masculí genèric, el text opta per l'ús de formes neutres o dobles. Per exemple, en comptes de "els titulars" usa "les persones titulars", en comptes de "beneficiari" usa "beneficiari o beneficiària", en comptes de "els pensionistes" usa "els i les pensionistes", etc.

Per la seva banda, a efectes d'analitzar si incorpora la **participació de grups de dones o feministes** es realitza la següent pregunta: "En el procés de disseny de l'Ordenança, hi ha espais de participació ciutadana que incorporin la veu de les dones o d'entitats feministes?"

Aquest requisit podria quedar satisfet amb la participació d'espais de dones o feministes, com ara els Consells de Dones, o de Feminismes i LGTBI; o bé que en espais genèrics com les consultes online o el Consell de Ciutat s'incorpori l'enfocament de gènere i les necessitats de les dones. Amb tot, en l'elaboració de la present Ordenança no està previst cap espai de participació ciutadana on s'incorpori explícitament la veu de les dones o d'entitats feministes. Cal tenir en compte que segons el Reglament de Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona (2017), el desenvolupament de processos participatius és preceptiu amb ocasió de l'aprovació d'ordenances i reglaments municipals "de rellevància ciutadana especial".¹ D'altra banda, no cal perdre de vista que en realitat no ens trobem davant d'una nova regulació, sinó que es tracta de la conversió de la prestació tributària en una prestació no tributària per raons tècniques a què ens hem referit anteriorment.

E. ANÀLISI D'IMPACTE DE GÈNERE

E.1. DIAGNÒSTIC SOBRE L'ÀMBIT D'ACTUACIÓ DE L'ORDENANÇA

A continuació s'exposen dades il·lustradores de les diferències i desigualtats entre dones i homes a la ciutat de Barcelona.^{2,3} Es fa èmfasi en les desigualtats econòmiques, la pobresa i la precarietat, atès que

¹ "S'han d'impulsar de manera preceptiva processos participatius desenvolupats amb ocasió de l'aprovació de: (...) d) Ordenances i reglaments municipals de rellevància ciutadana especial. Quan es tracti d'una modificació puntual d'abast limitat d'ordenances i reglaments no serà preceptiu impulsar el procés participatiu". Article 37 del Reglament de Participació Ciutadana de l'Ajuntament de Barcelona, 2017.

² Idescat i IERMB, *Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya*, 2011.

és l'àmbit més vinculat amb la capacitat de pagament de les contraprestacions econòmiques dels serveis de cementiris.

Demografia	La població barcelonina està integrada per un 52% de dones i un 48% d'homes.
Viudetat	Un 14,1% de dones són vídues, davant l'1,8% dels homes.
Monoparentalitat	Els homes representen el 18% de les persones adultes que viuen soles amb menors a càrrec; les dones representen el 82% d'aquests casos.
Gent gran que viu sola	Hi ha un 10,2% de dones de més de 65 anys que viuen soles i un 2,9% d'homes que es troben en aquesta situació.
Salari	La mitjana salarial és de 1.656€ mensuals per als homes i 1.372€ per a les dones. Així, de mitjana, els homes cobren 284€ mensuals més, que al llarg de l'any suposen 3.404€
Pensió de jubilació	Els homes tenen una pensió mitjana de jubilació de 1.469€ i les dones de 832€, el que representa un 43% menys que els homes.
Pobresa	El percentatge de dones que no rep cap ingrés és del 21%, xifra superior a la dels homes, que és del 16%.
Risc de pobresa	A Barcelona el 55% de les persones en situació de risc de pobresa són dones, mentre que el 45% són homes. Expressat d'altra forma, la taxa de risc de pobresa femenina és del 19,2% davant del 17,3% dels homes. Entre les persones ocupades, les dones també presenten un risc de pobresa més alt que el dels homes (un 14% enfront d'un 11,6%).
Monoparentalitat i risc de pobresa	El 40% de les persones que viuen en llars monoparentals es troben en situació de risc de pobresa, pràcticament el doble que la resta dels tipus de família. I el 82% d'aquestes llars estan encapçalades per dones.
Taxa d'activitat	El 57,1% de les dones es declaren actives, pràcticament 10 punts percentuals per sota de la taxa d'activitat dels homes, que és del 66,6%.
Desocupació	Les dones tenen una taxa d'atur superior a la dels homes (13,5% i 11,7% respectivament). La desocupació per baixa voluntària (sovint vinculada a la criança d'infants) en el cas de les dones és d'un 16,9% i en el cas dels homes és tan baixa que no és representativa en termes estadístics.

³ Idescat. Pensió contributiva mitjana de Seguretat Social per tipus i sexe. Mes de desembre. Règim general Catalunya. 2017

Habitatge	L'any 2015 el 61% d'habitatges assignats per emergència social va ser destinat a dones. Aquesta situació està molt vinculada a situacions de pobresa, com l'energètica o l'alimentària, i la precarització de les condicions de cohabitació.
Temps de cures	El 63,1% de les dones dedica 20 o més hores setmanals a les tasques de la llar, mentre que en els homes el percentatge és del 37,1%.

El conjunt de dades exposades mostren com la capacitat d'accés a recursos econòmics i les situacions de privació material i precarietat no afecten igual els homes i les dones de la ciutat. Això, al seu torn, condiona la seva capacitat d'accés a serveis vinculats a contraprestacions econòmiques, com ara els serveis de cementiris.

E.2. ANÀLISI DE LA INCORPORACIÓ DE LA PERSPECTIVA DE GÈNERE EN EL PROJECTE

Per al present projecte d'Ordenança, a continuació es recullen els continguts que resulten més pertinents per ser valorats des de la perspectiva de gènere i que posteriorment seran analitzats.

Art. 3r. Persones obligades al pagament. Estan obligats al pagament de les contraprestacions econòmiques, els adquirents dels drets funeraris, els seus titulars o tenidors o els sol·licitants, segons que es tracti de primera adquisició o posteriors transmissions de drets funeraris, d'actes dimanants del dret funerari, o de la prestació dels serveis.

Art. 4t. Exempcions i bonificacions.

1. Estan exempts del pagament d'aquestes contraprestacions econòmiques:

a. Les inhumacions o incineracions quan s'acompleixin els requisits de l'Ordenança de cementiris, i en aquells serveis en què hagi estat d'aplicació el Decret pel qual es regulen les obligacions derivades del principi d'universalitat en l'accés als serveis funeraris per part de l'operador de serveis funeraris. L'exempció abastarà el dret a què es realitzi una cerimònia de comiat del difunt sense càrrec.

d. Els pensionistes amb pensió mínima i sense altres béns econòmics estan exempts únicament de les taxes de l'epígraf V de les tarifes.

2. Es bonificaran els serveis de cementiris en els casos i les quanties previstes en el Decret pel qual es regulen les obligacions derivades del principi d'universalitat en l'accés als serveis funeraris per part de l'operador de serveis funeraris. La bonificació s'estendrà també a la realització d'una cerimònia de comiat del difunt a les instal·lacions municipals.

A continuació es plantegen diversos **aspectes generals a considerar a partir de les seccions identificades com a més rellevants des de la perspectiva de gènere:**

- El text de l'Ordenança no inclou un emmarcament ni vinculació explícita amb objectius programàtics, per la qual cosa **no conté objectius vinculats explícitament amb la igualtat de dones i homes.**

- **Cap dels articles de l'Ordenança conté mesures adreçades explícitament a contribuir a la igualtat de dones i homes.**
- No obstant, diverses mesures que no semblen ser inspirades per "motivació de gènere", **poden tenir un efecte positiu en la redistribució de recursos** entre homes i dones, com es veurà a la secció "Previsió de Resultats".
- Aquests continguts pertinents des de la perspectiva de gènere es concentren en l'article relatiu a les exempcions i bonificacions al pagament de les contraprestacions econòmiques. En particular, les **exempcions en inhumacions o incineracions quan s'acompleixin els requisits de l'Ordenança de cementiris, i en aquells serveis en què hagi estat d'aplicació el Decret pel qual es regulen les obligacions derivades del principi d'universalitat en l'accés als serveis funeraris, així com l'exempció a les persones pensionistes amb pensió mínima i sense altres béns econòmics.**

En base als aspectes exposats, finalment es presenta una síntesi de la valoració de l'impacte de gènere, centrada en les preguntes:

- Visibilitza diferències? És a dir, el text de bases del premi posa de relleu, de forma explícita o implícita, que s'han tingut en consideració les diferències que es donen en la realitat d'homes i dones?
- Visibilitza desigualtats? És a dir, parteix de la base que les diferències visibilitzades suposen desigualtats en la presència de dones i homes, l'accés a recursos, la capacitat de decisió, la reproducció d'estereotips socials de gènere, etc.?
- Fa propostes o conté elements i previsions que contribueixen a revertir aquestes desigualtats?

L'anàlisi posa l'accent en aquells aspectes de l'Ordenança més pertinents des de la perspectiva de gènere: les exempcions i bonificacions al pagament de les contraprestacions econòmiques.

Visibilitza diferències? (explícitament o implícitament)	Visibilitza desigualtats? (explícitament o implícitament)	Fa propostes o conté elements per revertir desigualtats?	Actuació/mesura que contribueix a revertir desigualtats
Sí	Sí	Sí	Existència d'exempcions i bonificacions en base a nivell d'ingressos, pensió mínima, persones menors de 16 anys a càrrec i persones en situació de gran dependència.

A aquest efecte, cal tenir en consideració que el text regulador no identifica *explícitament* l'existència de diferències i desigualtats en clau de gènere. No obstant, algunes de les mesures adoptades (ex: exempcions a pensionistes amb pensions mínimes) contribueixen a revertir desigualtats de gènere, i en aquests casos s'ha valorat que *implícitament* contribueixen a visibilitzar diferències i desigualtats.

E.3. PREVISIÓ DE RESULTATS

L'avaluació d'impacte de gènere pretén fer visible que les normes i polítiques públiques no són neutres al gènere i que poden tenir un impacte diferent en dones i homes, tot i que aquesta conseqüència no estigués prevista ni es desitja. Sovint es considera que les normes són neutres respecte al gènere perquè s'han dissenyat pensant en el benefici de la població en el seu conjunt i, per tant, de forma igual per a totes les persones, sense fer distincions entre dones i homes. No obstant, tractar igual a qui parteix d'una situació de desigualtat equival, a la pràctica, a la perpetuació de tals desigualtats, que és el que ocorre si no es tenen en compte les desigualtats de gènere existents en la posició econòmica, política i social de dones i homes. Per això, precisament, les polítiques pensades cap a la població en general no solen ser neutres, sinó cegues pel que fa al gènere (Emakunde, 2013).

Sota aquest enfocament, els aspectes que es tenen en compte per a l'estimació dels resultats de l'aplicació de l'Ordenança són els següents:⁴

- Presència de dones i homes en l'àmbit d'actuació.
- Accés als recursos (esfera econòmica/material). Esforç econòmic i divisió sexual del treball.
- Normes socials i valors (esfera ideològica/cultural). Promoció de comportaments, rols i models d'organització social i familiar que són premiats/gravats.
- Contribució a objectius del Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020.

Per a poder realitzar una adequada estimació de resultats, cal fer una consideració global del marc regulador vinculat amb l'Ordenança analitzada. En particular, s'atendrà als textos següents:

- Ordenança de Serveis Funeraris de Barcelona (2017)⁵
- Ordenança de cementiris de l'Ajuntament de Barcelona (2017)⁶
- Decret pel qual es regulen les obligacions derivades del principi d'universalitat en l'accés als serveis funeraris (2018)⁷
- Ordenança Fiscal 3.9 de taxes per serveis de cementiris i cremació, 2015⁸ (text que eventualment serà substituït per l'Ordenança que ens ocupa)

El primer dels aspectes a assenyalar és la **manca de disponibilitat de dades desagregades per sexe de les persones pagadores de les contraprestacions econòmiques. Això dificulta la previsió de resultats quantitatius de la proposta d'Ordenança, pel que fa a conèixer qui paga i com es redistribueixen els recursos entre homes i dones.** Per a poder realitzar una adequada previsió caldria poder disposar de

⁴ A més dels textos esmentats, es troba en elaboració un Protocol de bones pràctiques en informació sobre serveis funeraris.

⁵ <https://bop.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew?bop2017&12/022017023457.pdf&1>

⁶ www.cbsa.cat/wp-content/uploads/2018/01/Ordenan%C3%A7a-2017.pdf

⁷ En el següent enllaç es pot consultar el text de l'aprovació inicial que, en no haver tingut al·legacions, va quedar aprovat definitivament: <https://bop.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew?bop2018&06/022018013120.pdf&1>

⁸ www.cbsa.cat/docs-transparencia/ordCem.pdf

dades desagregades per sexe relatives a les prestacions patrimonials regulades per l'Ordenança: concessions temporals de sepultures, inhumacions, exhumacions, reducció de restes, etc.

A continuació es detallen les dades necessàries per a poder realitzar una exhaustiva anàlisi:

Tarifes ordinàries				Exempcions i bonificacions			
Número d'homes que paguen	Número de dones que paguen	Import mitjà pagat per homes (€)	Import mitjà pagat per dones (€)	Número d'homes que paguen	Número de dones que paguen	Import mitjà pagat per homes (€)	Import mitjà pagat per dones (€)

Aquestes dades haurien de detallar-se per a cadascun dels principals serveis regulats a l'Ordenança. A saber:

- Concessió de sepultures
- Lloguer anual de sepultures
- Preparacions de la sepultura, inhumacions i exhumacions
- Reducció i preparació de cadàvers o restes
- Trasllats
- Obertures
- Altres serveis

Malgrat aquesta absència de dades, es disposa d'informació sobre el volum relatiu que representa cadascun dels serveis de cementiris. Tal com consta a la Memòria 2017 de Cementiris de Barcelona, s'han realitzat 3.153 adjudicacions de sepultures, 2.000 de les quals són de lloguer (el que representa el 63%). A més, s'han realitzat 8.022 cremacions, 7.782 inhumacions i 786 trasllats.

En termes d'ingressos, la distribució de l'import net del volum de negoci per categories de serveis és la que segueix, ordenada de major a menor percentatge:

Categories	Import (milers €)	%
Ingressos per vendes de complements (sala de vetlla, sala de cerimònia, flors, cotxes d'acompanyament, servei musical, etc.), urnes i reliquiàries (*)	4.136 €	25,1%
Ingressos de conservació	3.892 €	23,6%
Ingressos per resta de taxes	3.556 €	21,6%
Ingressos per incineracions (*)	2.687 €	16,3%
Concessions de sepultures	1.232 €	7,5%
Lloguer de sepultures	964 €	5,6%

Font: Memòria 2017. Cementiris de Barcelona

(*) Ingressos que no són objecte de l'Ordenança que es revisa però que s'anoten per aportar major informació de context.

Quant a la despesa que suposa a les famílies, s'estima que despesa mitjana (sense IVA) per un servei funerari a Barcelona és de 3.190€, tot i que varia substancialment segons els districtes, ateses les diferències de renda de les persones que hi viuen. En el 75% dels casos, una part o totalitat dels costos estan coberts per una assegurança de defunció, i en un 4% dels casos els costos són subvencionats per les empreses funeràries.⁹

Pel que fa a l'import finalment assumit, mereix consideració el fet que l'IVA aplicat als serveis funeraris a l'Estat espanyol és del 21%, essent un dels més alts d'Europa.

També es disposa de dades sobre el cost mínim dels enterraments i la capacitat per fer-hi front per part de la ciutadania. Tal com estableix l'Informe Justificatiu de Serveis Socials per a la tramitació del Decret que regula l'accés universal a serveis funeraris, "el cost mínim d'un enterrament a Barcelona es situa entre 612,3 euros (en cas d'inhumació) i 663,2 euros (en cas d'incineració). (...) S'estima que, com a mínim, un 73% de les persones barcelonines amb rendes anuals disponibles de 1 IRSC¹⁰ no podrien fer front al seu enterrament en cas de decés".

Abordat l'assumpte de la disponibilitat de dades, resulta pertinent assenyalar que, tal com recull l'expedient de tramitació, "el text de la nova ordenança és equivalent al de l'anterior Ordenança Fiscal excepte en dos punts: d'una banda, s'elimina el servei de cremació, per tractar-se d'un servei no coactiu (existeixen altres prestadors del servei al sector privat); i d'altra banda, s'ajusta el règim d'exempcions per adaptar-lo al decret de prestacions gratuïtes i bonificades de serveis funeraris".

Així, de l'anàlisi quantitativa cal destacar que **la proposta d'Ordenança no modifica les tarifes respecte l'Ordenança Fiscal vigent** (l'Ordenança Fiscal número 3.9, de Taxes per serveis de cementiris i cremació). A efectes comparatius i de context, es pot tenir en compte que a Catalunya el darrer any l'IPC ha augmentat un 2,4%¹¹ i la mitjana salarial ha augmentat un 0,2%.¹²

D'altra banda, l'Ordenança de Serveis Funeraris de Barcelona estipula que l'Ajuntament ha de regular a través d'un decret la prestació dels serveis funeraris gratuïts i bonificats. A aquest efecte, el passat juliol de 2018 va entrar en vigor el Decret que regula l'accés universal als serveis funeraris. **La proposta d'Ordenança analitzada vincula les exempcions i bonificacions amb allò establert en aquest nou Decret, que amplia els criteris per accedir a la cobertura gratuïta o bonificada dels serveis funeraris, "la qual cosa permetrà que se'n beneficiïn el doble de persones que fins ara"** segons la nota de premsa de l'Ajuntament, que també exposa que:

Les companyies concessionàries, Àltima i Mémora, aportaran un milió d'euros cadascuna per a aquestes cobertures, que dependran de l'indicador de renda de suficiència (IRSC) de cada persona sol·licitant i d'un informe dels Serveis Socials que acrediti que no es disposa dels recursos necessaris.

⁹ Amat, Oriol. La despesa funerària a la ciutat de Barcelona. Universitat Pompeu Fabra, 2017.

¹⁰ L'Indicador de Renda de Suficiència de Catalunya (IRSC) serveix per valorar la situació de necessitat d'una persona per a poder tenir dret o accés a prestacions públiques. S'entén per situació de necessitat qualsevol contingència que té lloc o apareix en el transcurs de la vida d'una persona i que li impedeix de fer front a les despeses essencials per al manteniment propi o per al manteniment de les persones que integren la unitat familiar o de convivència.

¹¹ Idescat. IPC variació interanual a Catalunya, octubre 2018.

¹² Monitor anual Adecco sobre salaris. Adecco, 2018.

En particular, les persones que tinguin un IRSC igual o inferior a 0,66 accedeixen a la prestació gratuïta dels serveis funeraris mínims que es fixen. Aquest servei mínim inclou: el subministrament del fèretre, les pràctiques higièniques i sanitàries bàsiques sobre el cadàver, i la col·locació en el fèretre i dipòsit del cadàver, així com el trasllat al cementiri o al crematori situat a la ciutat.

Les persones amb un IRSC igual o inferior a 1 tenen dret a una bonificació del 20% del servei bàsic i poden completar-lo amb serveis complementaris, com ara la sala de vetlla o la cerimònia, sempre que la factura total del servei no excedeixi els 2.500€.

Pel que fa als requisits d'accés als serveis gratuïts, el citat Decret estableix que:

Per poder gaudir dels serveis gratuïts, les persones usuàries han d'acreditar, respecte de les persones difuntes, que els ingressos de dites persones i, si s'escau, de la seva unitat familiar tenint en compte la composició de la llar, es trobaven, en el moment de la defunció, per sota dels llindars econòmics establerts en l'Annex I a la present disposició. Així mateix, han d'acreditar que, en el moment de la defunció, la persona difunta no disposava, a títol individual o conjuntament amb d'altres membres de la seva unitat familiar tenint en compte la composició de la llar, d'altres recursos econòmics líquids amb què atendre les despeses dels serveis funeraris.

A més, a l'hora de valorar la composició de la llar es té compte el nombre de persones adultes, de persones menors de 16 anys i de persones en situació de gran dependència.

Malgrat l'absència de molts dels indicadors desagregats per sexe, la disposició d'algunes dades de context permeten fer inferència de resultats. En particular, a continuació es comenta l'efecte que poden tenir les exempcions i reduccions de tarifes que s'apliquen per motiu de:

- Nivell d'ingressos (Decret d'accés universal a serveis funeraris)
- Persones menors de 16 anys a càrrec (Decret d'accés universal a serveis funeraris)
- Persones en situació de gran dependència (Decret d'accés universal a serveis funeraris)
- Pensionistes amb pensió mínima i sense altres béns econòmics

Quant a les dades referents al nivell d'ingressos, es destaca que a Barcelona la mitjana salarial és de 1.656€ mensuals per als homes i 1.372€ per a les dones. Així, de mitjana, els homes cobren 284€ mensuals més. D'altra banda, el 55% de les persones en situació de risc de pobresa són dones.¹³ Per això, **la inclusió d'exempcions i bonificacions de tarifes per motiu del nivell d'ingressos té un potencial efecte positiu en l'accés de les dones als serveis i recursos municipals.**

Pel que fa a la situació de cura de persones menors de 16 anys, cal assenyalar especialment la situació de risc de pobresa de les famílies monoparentals, i cal tenir en compte que les dones representen el 82% de les persones adultes que viuen soles amb menors a càrrec.¹⁴ En aquesta línia, del total de contractes a jornada parcial el 71% correspon a dones i d'entre el treball "voluntari" a temps parcial, el principal motiu és "poder assistir infants o adults, i altres responsabilitats familiars o personals".¹⁵ Per

¹³ Idescat i IERMB. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya, 2011.

¹⁴ Idescat i IERMB. Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya, 2011.

¹⁵ INE. Enquesta de població activa 2015.

això, des de la perspectiva de gènere i de posar en valor el treball de cura, **resulta positiva la contemplació de tenir menors de 16 anys a càrrec, a efectes de valorar la composició de la unitat de convivència, que condiciona l'accés a serveis gratuïts o bonificats.**

De forma anàloga, **cal destacar la consideració de les persones amb gran dependència en la valoració de la unitat de convivència i la seva capacitat econòmica**, doncs la cura de persones dependents és assumida majoritàriament per les dones. En termes generals, quan es pregunta pel temps dedicat a la cura de familiars dependents, responen "molt o bastant de temps" el 52% dels homes i el 71% de les dones de Barcelona.¹⁶

En el cas de les pensions, els homes tenen una pensió mitjana de jubilació de 1.469€ i les dones de 832€, el que representa un 43% menys que els homes.¹⁷ Per tant, **la inclusió d'exempcions a pensionistes amb pensió mínima i sense altres béns econòmics, també té un potencial efecte positiu en la minoració de les desigualtats econòmiques entre els homes i les dones de la ciutat.**

Un cop vistos els possibles efectes en relació a l'accés als serveis i recursos, cal fer esment als possibles efectes vinculats a les normes socials i valors, en particular a l'imaginari que es construeix mitjançant el tipus de llenguatge usat en el text. A aquest efecte, **es valora positivament el llenguatge usat en el text de l'Ordenança, que contribueix a la construcció d'un imaginari inclusiu i no sexista**, en comptes d'un imaginari androcèntric que situï els homes com a referents en l'accés a recursos i serveis. Així, en comptes d'usar el masculí genèric (per exemple amb expressions com *els titulars, el beneficiari, els pensionistes*) s'opta per formes neutres o dobles (per exemple amb expressions com *les persones titulars, beneficiari o beneficiària, els i les pensionistes*).

Finalment, respecte a la vinculació amb objectius del Pla per la Justícia de Gènere 2016-2020, cal assenyalar que el text de l'Ordenança no exposa explícitament els objectius o motivacions de les diferents contraprestacions i les seves exempcions i bonificacions. Per tant, es posa de manifest una **generalitzada absència de vinculació explícita amb objectius d'igualtat de gènere (ex: erradicació de la pobresa i la precarietat de les dones), fet que contribueix a la invisibilització d'aquestes desigualtats en l'àmbit d'actuació**. Amb tot, cal tenir en compte que el text és el resultat de la modificació tècnica de la taxa actual per imperatiu de la Llei 9/2017.

¹⁶ Ajuntament de Barcelona. Enquesta Òmnibus Municipal. Desembre 2017.

¹⁷ Idescat. Pensió contributiva mitjana de la Seguretat Social per tipus i sexe. Mes de desembre. Règim general Catalunya. 2017.

⁹ Idescat i IERMB, Enquesta de condicions de vida i hàbits de la població de Catalunya, 2011.

F. VALORACIÓ GLOBAL DE L'IMPACTE DE GÈNERE

A continuació, s'estima si de la valoració conjunta dels apartats D i E, es preveu que l'impacte de gènere del projecte serà:

- Positiu (si la majoria d'ítems preveuen una disminució de desigualtats).
- Negatiu (si la majoria d'ítems preveuen un manteniment o augment de desigualtats).
- Neutre (si els ítems amb valoració positiva i negativa tenen similar magnitud, o si no existeixen desigualtats de partida i no es modifica aquesta situació).
- No es pot determinar (perquè no es disposa de prou informació).

	IMPACTE DE GÈNERE			
	Positiu	Negatiu	Neutre	No es pot determinar
Ordenança per prestacions patrimonials de caràcter públic no tributari dels serveis de cementiris	X			

Feta aquesta valoració, en la secció següent **s'aporten recomanacions per tal que l'Ordenança tingui un impacte que s'estimi més positiu des de la perspectiva de gènere.**

G. RECOMANACIONS

Les ordenances reguladores de prestacions patrimonials i serveis poden tenir un significatiu impacte sobre la població de la ciutat. No només duen a terme una assignació de recursos més o menys redistributiva sinó que alteren els incentius de la societat potenciant o desincentivant determinats hàbits i relacions socials. Així, unes ordenances municipals sensibles a les desigualtats de gènere poden contribuir a **avançar cap a la igualtat efectiva i ajudar a equilibrar les relacions de poder i a reduir la feminització de la pobresa**. Atenent a aquesta potencialitat, i en base a l'anàlisi exposada, es plantegen les següents recomanacions a l'actual formulació de l'Ordenança per prestacions patrimonials dels serveis de cementiris:

- Pel que fa a poder dotar de contingut les seccions E.1 i E.2 de l'informe, la manca de dades desagregades per sexe de les persones pagadores suposa un impediment per poder fer una anàlisi en profunditat i detall. Resoldre aquesta mancança és una prioritat per poder investigar de forma quantitativa la càrrega de les contraprestacions econòmiques en termes de gènere. Caldria poder **disposar del conjunt de dades desagregades per sexe** de les persones pagadores de les contraprestacions econòmiques, el gaudi d'exempcions i bonificacions, etc. per valorar l'impacte de

gènere i poder proposar noves mesures o ajustos si fossin necessaris (veure el llistat de dades necessàries a la secció E.3 del present document), sobretot un cop hagi entrat en vigor aquesta Ordenança no fiscal i es pugui disposar d'informació a partir del seu primer any d'aplicació.

- Per tal de poder assolir un impacte de gènere encara més positiu (àmbit analitzat a la secció E.3 de l'informe) tot seguit es plantegen un conjunt de recomanacions.
 - **L'Ordenança hauria d'estar integrada, i explicitar que ho està, en una diagnosi i programa global** relatiu a la diferencial pobresa i accés a recursos de les dones i els homes de la ciutat.
 - Seria positiu **incloure explícitament objectius vinculats a temàtiques de gènere**. En la versió actual, l'Ordenança no fan referència a motivacions o objectius (no només de gènere, sinó de cap tipus). En particular, i atesa la seva potencialitat per revertir un desigual accés a recursos, caldria **fer més explícita la motivació de la igualtat de gènere per atorgar exempcions i bonificacions**. Caldria visibilitzar-la en comptes d'apel·lar a expressions genèriques, com ara les exempcions vinculades al "principi d'universalitat en l'accés".
 - En l'establiment de situacions que donen dret a exempcions i reduccions de tarifes, on es remet al Decret que regula l'accés universal a serveis funeraris, es consideren les circumstàncies personals i de la unitat familiar. A aquest efecte, seria important **tenir present les relacions de poder que es poden donar en la unitat familiar o de convivència, molt marcades per relacions de gènere**, i poder copsar les circumstàncies i capacitats econòmiques reals de les persones sense presumir la solidaritat entre familiars pel que fa a l'accés als recursos (si bé el Decret no és objecte d'aquest informe).
 - Finalment, s'insta a **estudiar, dins del marc normatiu aplicable, l'ampliació dels supòsits d'exempcions i reduccions vinculades a situacions de treballs de cura d'altres persones**, de gran rellevància des de la perspectiva de gènere. En particular, que s'inclouin les relatives a situacions de discapacitat, així com les de dependència encara que no es tracti de persones menors de 16 anys ni en situació de "gran dependència", que són les actualment contemplades.

A Barcelona, a 28 de novembre de 2018

Ajuntament
de Barcelona

Departament de Transversalitat
De Gènere

Sonia Ruiz García

Cap del Departament de Transversalitat de Gènere
Gerència de Recursos